

Άγιον Όρος

40.290467263368, 24.18731700629

Το Άγιον Όρος είναι η ανατολικότερη από τις τρεις χερσονήσους της Χαλκιδικής. Έχει μήκος περίπου 60 χλμ., πλάτος 8 μέχρι 12 χλμ. και καλύπτει μια έκταση περίπου 360 τ.χλμ. Γύρω από την ονομασία και την παλαιότερη ιστορία του Όρους υπάρχουν πολλοί και διάφοροι θρύλοι και παραδόσεις. Οι αρχαίοι ονόμαζαν Ακτή ολόκληρη τη χερσόνησο. Οι πηγές αναφέρουν την ύπαρξη επτά πολισμάτων κατά τους προχριστιανικούς χρόνους: Σάνη, Θύσσοι, Κλεωναί, Δίον, Ολόφυξοι, Ακρόθωοι, Απολλωνία.

Κατάλληλος σαν τοποθεσία ο Άθως συγκέντρωσε ήδη από τους πρώτους χριστιανικούς χρόνους πολλούς μοναχούς, που προέρχονταν από όλα τα σημεία της αυτοκρατορίας. Σύμφωνα με γραπτές πηγές ήδη από τα 843 υπάρχουν ομάδες ασκητών, που είχαν κάποια οργάνωση με κύρος και αναγνώριση, γεγονός που σημαίνει ότι τουλάχιστον από τις τελευταίες δεκαετίες του 9ου αι. η χερσόνησος γνώρισε αναχωρητές μοναχούς. Το 883 υπάρχει κάποια μορφή κοινοτικής οργάνωσης στον Άθω, αφού το έτος αυτό εκδόθηκε το σιγίλλιο, έγγραφο του Βασιλείου Α', με το οποίο ρυθμίζονται υποθέσεις που αφορούν όλη τη χερσόνησο. Η παρουσία του οσίου Αθανασίου στον Άθω από τα μέσα του 10ου αι. επέδρασε καταλυτικά στην εξέλιξη των αγιορειτικών πραγμάτων με την ίδρυση οργανωμένης μοναστικής πολιτείας. Οι προσπάθειες του οσίου επικυρώθηκαν με το Τυπικό του αυτοκράτορα Ιωάννη Τσιμισκή το 972 και το μεταγενέστερο του αυτοκράτορα Κωνσταντίνου Θ' Μονομάχου το 1045, που αποσκοπούσαν στην οργάνωση της αγιορειτικής διοίκησης και στη θέσπιση γενικότερων κανόνων μοναχικής συμπεριφοράς. Η ίδρυση της Μεγίστης Λαύρας από τον όσιο με τη βοήθεια του αυτοκράτορα Νικηφόρου Φωκά ήταν η απαρχή νέων μοναστικών δεδομένων για το Άγιον Όρος. Την ίδρυση της μονής αυτής ακολουθεί η ίδρυση και άλλων μοναστηριακών συγκροτημάτων, των Ιβήρων, του Βατοπεδίου και άλλων μεγάλων μονών. Στον 11ο αι., αφού πια σταθεροποιείται ο κοινοβιακός βίος στο Όρος, ιδρύθηκαν πολλά μοναστήρια τα οποία έφτασαν τα 180. Ήδη πλέον με το τυπικό του Κωνσταντίνου Θ' Μονομάχου επισημοποιήθηκε η χρήση της ονομασίας "Άγιον Όρος" για όλη τη χερσόνησο. Στο τέλος του 11ου αι. ανακόπτεται η προηγούμενη μεγάλη ακμή του αθωνικού μοναχισμού, ενώ στο 12ο αι. περιορίζεται η ίδρυση νέων μοναστηριών.

Το 13ο αι., στην περίοδο της Λατινοκρατίας, το Όρος υπέφερε από τις φράγκικες επιδρομές, από τις οποίες απαλλάχθηκε μετά την επανάκτηση της Κωνσταντινούπολης (1261). Το 14ο αι. με τις επιδρομές των Καταλανών πειρατών, ο αριθμός των μοναστηριών μειώθηκε σε 25, από τα οποία τα 19 σώζονται μέχρι σήμερα. Με την άλωση της Θεσσαλονίκης (1430) και αργότερα της Κωνσταντινούπολης (1453) το Άγιον Όρος κατακτάται από τους Οθωμανούς. Οι δυσβάστακτοι φόροι και οι δημεύσεις των περιουσιών από τις οθωμανικές αρχές δημιούργησαν μεγάλη οικονομική κρίση στις μονές. Προστάτες και δωρητές του Αγίου Όρους αναδεικνύονται οι ηγεμόνες των παραδουνάβιων χωρών, οι τσάροι της Ρωσίας, καθώς και πολλοί πατριάρχες. Στην περίοδο της τουρκοκρατίας, και κυρίως το 17ο και 18ο αι., έγινε το πνευματικό κέντρο του ελληνισμού. Η πνευματική αυτή όμως εξέλιξη του Αγίου Όρους και η ανοδική του πορεία σταμάτησαν με την έκρηξη της Επανάστασης το 1821, την οποία οι αγιορειτικές μονές βοήθησαν με πολλούς και διάφορους

τρόπους. Πολλοί μάλιστα μοναχοί εγκαταλείπουν τον τόπο της άσκησής τους, είτε για να αποφύγουν τις βαρβαρότητες του οθωμανικού στρατού, είτε για να πολεμήσουν εναντίον τους μαζί με τους άλλους Έλληνες. Μετά το τέλος της Επανάστασης το Όρος μπαίνει σε μια νέα περίοδο ακμής, η οποία συνεχίζεται μέχρι σήμερα.

Δημήτριος Λιάκος, αρχαιολόγος

Περίληψη

Σκοπός: Εκδρομή	Τύπος: Αξιοθέατα	Χώρα: Greece
Πόλη: Χαλκιδική		